

"חבר הרבנים" ויעדיו

הקמת ה"חבר" ומרחב קיומו

בין הגופים והמוסדות המכובדים שקמו לה לתנועה משך שנות קיומה, תופס "חבר הרבנים" מקום נכבד, חשוב ובעל יחוד — תחילתו כ"חבר הרבנים של הפועל המזרחי", ועם האיחוד בין המזרחי לפועהמ"ז שונה שמו ל"חבר הרבנים שליד המפד"ל". מן הראוי לעמוד בכמה שורות על מהותו ותכניו וליתן את הדעת על תפקידו בתקופתנו, עידן גאולה ופדות.

דומה שלא היתה בכונת מקימיו ומיסדיו להיות גוף מתחרה ובעל משקל מקביל למועצת הרבנות הראשית לישראל. אמונים אנו מאז ועד עתה לראות ולהכיר ברבנות הראשית לישראל — בצרוף הרבנים הראשיים נשיאי המוסד הזה, את הגוף הרוחני-התורני-הפסיקתי העליון של המדינה והעם. חבר הרבנים בא לסייע ל"רבנות הראשית", באותם תחומים ותפקידים, שמעצם טבעה ומהותה אין היא מתמסרת ועוסקת בהם. הדבר בא לידי בטוי בהכונה רוחנית פנימית לחברי התנועה ומנהיגיה בעת דיוניהם והתיעצויותיהם בתחומי הכלל והצבור הנוגעים לתנועה ולאורחותיה, כמו"כ רואה "חבר הרבנים" כאחד מתפקידיו לאייש משרות רבנות ודיינות או כל תפקיד רוחני אחר באנשים הקרובים לדעות התנועה ולחזונה, חזון המשלב וממזג את תורת ישראל בבנין הארץ והמדינה בכל תחום ופינה, תוך מגמת קירוב לבבות לאביהם שבשמים.

כדי לוודא אם אמנם עמד "חבר הרבנים" ביעדים שהוצבו בפניו, אפשר לבחון זאת במכלול פעולותיו ותוצאותיהן, ועל פיהן יוברר האם מומשו תוכניות, האם יש להן הצלחה ועד היכן היא מגעת. כך נוכל להסיק את הלקחים הנדרשים לשידוד המערכות ולתכנן אופני פעולה שונים כדי ליישם יעדים ומטרות.

פעילות בתחום צר

דומה, כי במבט לאחור מראשית קיומו של החבר ועד היום לא נוכל, לצערנו, להצביע על השפעה מירבית של החלטות "חבר הרבנים" על התנועה ונציגותה המוסמכת במקומות ובדרגים שונים. לא אחת התרעמו ראשי ה"חבר" על אי-התחשבות בהחלטותיהם ובדרישותיהם. הגיעו הדברים לידי כך שבגופים המרכזיים והקובעים של התנועה יושבים נציגי "חבר הרבנים" בדעה מייעצת בלבד, ללא כל יכולת של קביעה מעשית בהצבעות החלטה וכד'. נציג ה"חבר" אומר דבריו, מחוזה דעתו בחינת "כל השומע ינעם וירווח לו" ותו לא!

הרב דוד שפירא

יכולים אנו לציין פעולה תורנית חשובה המתארגנת באמצעות "הבר הרבנים" — "ירחיי" כלה. שילוב פעילויות תורניות ולימודיות עם נופש והבראה פעולה זו חשובה ונכבדה לעצמה, אולם יש לפקפק האם עליה תפארתו של ה"חבר". כלום גוף או מוסד אחר בתנועה אינו יכול לארגן פעולה חשובה וכבודה זו דומה לה, כלום בזאת יהודנו? אתמהה.

פעולה מכובדת נוספת תצוין: קבצי "התורה והמדינה", ולאחרונה — רבעון בשם "שבילין", המהוים במה מכובדת של בירורי הלכות ענייניות הנוגעות לבעיות שונות המתעוררות בחיי יום-יום בארץ. יש לציין כי פה ושם מתפרסם בירור הלכתי שאינו נוגע מעשית לחיי הארץ, והריהו בבחינת "הלכתא למשיחא" או בבחינת "יגדיל תורה ויאדיר", אולם בדרך כלל הכיוון הכללי של המאמרים הוא "לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא". יש להצטרף על אי-הפצתו המירבית של הקובץ בין כל רבני הארץ, ועל כך עוד ידובר.

איוש תפקידי רבנות

בקשר לנקודה האחרונה שצוינה לעיל, ואשר נראה כי הינה מבין עיקרי יעדיו של "הבר הרבנים", היינו: איוש מקומות רבנות ותפקידי הנהגה רוחנית, נצטרך להרחיב במעט את דבורנו. מודעת היא לכל שהמקום האידיאלי בו גדלים ומתחנכים אברכים לתפקידי הנהגה היא הישיבה או כולל האברכים. אמנם "אלף נכנסים למקרא ואחד לתורה", ולא כל צבור צורבי התורה מגיע בסופו של דבר לתפקידים אלו, אלא חלק ממנו, בלבד. נוסף לכך, תלוי הדבר באיזו ישיבה מתחנך האברך והיכן מתעצבת אישיותו התורנית, השקפת עולמו ודרך חייו לעתיד. כאן, צריך היה "הבר הרבנים" למצא את מקומו הייחודי הנעלה; יצירת קשר אינדיבדואלי והדוק עם כל אברך המתעתד לקבל תפקיד רוחני, לעמוד עמו בקשרי שיחה, הדרכה, יעוץ, ואף שימוש מעשי של מפגשי-עימות עם בעיות הלכה שהתקופה גרמתן. ואף להגיע לבוא לידי ביטוי בכתב ובעל פה וכיר"ב. קשר זה יוצר את האפשרות האידיאלית שבבוא העת ובהגיע הדרישה יאוישו המקומות ע"י אותם אברכים שהודרכו לכך ושעמם נוצרה ההיכרות ע"י אנשי ה"חבר". כך נמצא נשכרים בהכשרת קבוצה של רבנים ומנהיגים רוחנים הראויים לתפקידיהם הנעלים. בצורה בה מתנהלים העניינים עד כה, שכמעט ואין כל קשר ומגע בין "חבר הרבנים" לבין צורבי הישיבות, קשה להניח כי אכן ממלא הוא את יעודו בשלמות, בתחום גדול וקדוש זה.

אף עם הרבנים המשמשים בקודש, בכל אתר ואתר, יש לקיים קשר רצוף תמידי, אם באורח אישי ואם ע"י כנסים איזוריים או ארציים בהם ילובנו בעיות הלכה והנהגה המטרידות משמשים בקודש בזמננו, ו"תשועה ברוב יועץ".

במאמר המוסגר תזכר פעולה נאה שערכה המחלקה לדור הצעיר של מפגשים ובירורים מקיפים בין רבנים, רמי”ם ואנשי חינוך עם אנשי מכוון ויצמן, עם אנשי רפואה ועם אנשי רשות השידור בתחומיהם השונים והמגוונים. צר למאד כי חבר הרבנים לא הצטרף לרעיון נאה ומכובד כזה כשותף וכיוזם.

בהדגש מיוחד ייאמרו הדברים ביחס לרבנים צעירים שזה מקרוב נתמנו לתפקידם בקודש, ולא אחת עומדים בפני בעיות ודילמות חדשות שקשה להם לפתורן מחוסר נסיון בכגון־דא. רב צעיר כזה יחוש עצמו כחוק דיו לעמוד בתפקידיו אם ידע כי צבור רבני מכובד עומד לו לעזר ולתושיה, ומשמש לו ”כאחיעזר וכאחיסמך” בכל דרכיו והנהגותיו.

הזרחה והסברה

”חבר הרבנים” צריך היה ליתן את הדעת ואת המחשבה בבעיות ההזרחה וההסברה הדתית בשכבות הצבור השונות ומגוונות, ולא להסתפק בפעולת אימוץ המושבים שחשובה היא לעצמה אך קטנה במסגרתה ומצערית בהיקפה. בעיקר אמורים הדברים בהקשר לחשש ולסכנה שכתוצאה מחיזורו של הדור הגדול בארץ במסגרות כלליות שריקניות הינן מכל זיקה ויחס למסורת היהדות, ערכיה, הנהגותיה והליכותיה, יגדל לנו דור שלא ידע ולא כלום מכל עולמה העשיר של מסורת ישראל ויהדותו, בחינת ”תינוקות שנשבו”, ממש בחסרון ידיעה מוחלט! הסכנה האיומה והמצערת ברורה לעין־כל ואין מן הצורך להאריך בה. ”חבר הרבנים” המאגד בתוכו את רוב רבני הארץ הקרובים לחיי הארץ ולמתווה בה, רבנים המרגישים והחשים בסכנת־אש איומה זו, צריך לתת את דעתו בענין ולקדם פני הסכנה והחדלון ולתקן את שניתן לתקן, ולחנך את שניתן לחנך וללמד את מי שניתן עדיין ללמדו, ועדיין רבה הנהייה והדרישה המודעת והתת־מודעת בקרב חלקים גדולים וחשובים של הנוער בארץ, לשמוע דברי־אלקים חיים באופן הברור והנהיר להם. רבות ניתן לספר מנסיון אישי בתחום זה, וגוף מכובד, כ”חבר הרבנים” חייב להרתם למשימת קודש נעלה וחיונית זו, כי בנפשנו היא!

”פנה” לצורכי מזרענו

צבור גדול של לומדי תורה וצורכי־רבנו מתחנך היום בישיבות וב”כוללים” הקרובים לרוחה של התנועה, החל מהישיבות התיכוניות והמקצועיות לסוגיהן ועד לישיבות הגבוהות לגוניהן. לצבור נכבד זה יש לעתים מה לומר, להעיר, להשיג, לחלוק, ולעתים אף לעודד, לשבח ולהאיר פעולה זו או אחרת הנעשית במסגרותיה השונות של התנועה. אולם, דא־עקא, חסרה ה”פנה” במסגרת המוסדות והגופים שלנו: ”פנה” שתקלוט דבריו ורשמיו, תתיחס אליהן, תפעל

הרב דוד שפירא

בעקבות הנאמר והנדרש, תשמש מעין צינור־קשר שבו דרכו יוכלו הדברים להאמר אם ע"י הציבור התורני בהתיחס לפעולות התנועה ודבריה ואם ע"י המנהיגות והתנועה ביחס לציבור תורני זה. "חבר הרבנים" יכול למלא פונקציה נכבדה זו, של קשר תמידי עם הציבור התורני רב כמות ורבי־איכות הגדל במוסדות התורה. בעקבות קשר הדוק כזה תתהדק רקמת היחסים בין התנועה לציבורנו זה, כך ששני הצדדים יוצאים נשכרים.

"חבר הרבנים" יכול ומסוגל לעמוד בפני האתגרים שקורא להם. יתכן, כי מהצורך הוא לאייש חלק ממוסדותיו בפנים חדשות, צעירות ורעננות, בתוספת כח אדם, ועוד כיו"ב. ה"חבר" חייב להיות הגוף ההולך ראשונה בתנועה, שיתווה הדרך הנכונה לחלקי־התנועה האחרים. השפעתו תגדל והיקפו יתרחב, ויהיה כמעין "מצפן" תורני רוחני לעוסקים במלאכות הצבוריות הדתיות. אולם, כל זאת מותנה בהערכותו הפנימית, בהתנערותו, ביכולתו לעמוד בפני המציאות החדשה המוכתבת לנו בעקבות עידננו, עידן גאולה ופדות. נקוה כי "נחפשה דרכינו ונחקורה, ונשוב עד ה'—עדיו ממש.

הבריה התיכון אשר בכוחו לחבר את לבבות בני ישראל,
היא מצוה אחת כוללת ומשותפת, וישוב ארץ ישראל
שמה.

(הרב מרדכי אילשברג "שביל הזהב")